nederlandse
publieke
omroep

Ministerie van Economische Zaken
Directie Telecommarkt
POSTBUS 20401
2500 EK DEN HAAG

Datum
28 juli 2014

Ons kenmerk
DDU-07-19120

Onderwerp
Reactie Marktpeiling toekomst DVB-T

Behandeld door
Gerjo Bruntink

E-mail
gerjo.bruntink@npo.nl

Telefoonnummer
035-677 2585

Bijlagen
-

Kopie aan
-

Geachte heer, mevrouw,

De Nederlandse Publieke Omroep (NPO) maakt graag gebruik van de gelegenheid om commentaar te leveren in het kader van de Marktpeiling Toekomst DVB-T. Voor de leesbaarheid herhalen wij de vragen zoals die zijn gesteld in de marktpeiling.
Deze reactie mag openbaar worden gemaakt.

1. *De vergunningverlening voor DVB-T in 2002 had tot doel om marktwerking en concurrentie (met de kabel en de satelliet) te bevorderen. Hoe ziet u nu het doel voor aardse digitale televisie in Nederland, of welke rol zij kan spelen, in relatie tot de geschetste ontwikkelingen? Wat zegt dit volgens u over toekomstig nut of noodzaak van het aardse televisieomroepnetwerk in Nederland?*

Nederland heeft duidelijk behoefte aan Digitale Terrestrische Televisie (DTT) alhoewel de focus wel enigszins is verschoven sinds haar introductie . De noodzaak van aanwezigheid van DTT is alleen maar toegenomen gezien de concentratie van de aanbieders op de bekabelde infrastructuur. Het is van belang dat de consument keuze houdt en dat zij niet op één of andere manier gedwongen wordt te kiezen uit maar één of twee aanbieders.

DTT dient wel te blijven innoveren om de concurrentie met de ander platformen te kunnen blijven aangaan. De introductie van HDTV op DTT platformen is daarom een must. De recente ontwikkelingen heeft DTT ook geschikt gemaakt om de grote TV schermen van HDTV signalen te voorzien. Gezien het feit dat mobiele apparaten heden ten dage allemaal geschikt zijn om HD signalen te verwerken wordt hiermee tevens de mogelijkheid geboden om naast de grote statische TV schermen ook de kleine meer portable ontvangers te bedienen.

De rol van DTT als aanjager van concurrentie met de kabel heeft succes gehad. Op haar hoogtepunt had Digitenne een kleine 1 miljoen abonnees, een markt penetratie van ruim 12 %. De doelstelling van Digitenne om op prijs te concurreren met de kabelaanbiedingen heeft de markt in beweging gebracht. Nadat KPN de volledige zeggenschap over Digitenne had verworven, is de focus van de TV strategie van KPN echter geleidelijk aan verschoven van Digitenne naar IPTV. Er zijn in de afgelopen paar jaar weinig tot geen marketing acties meer ondernomen om Digitenne te promoten. Dit heeft slechts geleid tot een daling van het aantal abonnees tot ongeveer 600.000 een marktpenetratie van om en nabij 8%. Hierbij zijn niet meegenomen de abonnees van KPN's IPTV aanbod die Digitenne er gratis bij kunnen krijgen. Geschat wordt dat het hier om nog eens 200.000 abonnementen

Postbus 26444
1202 JJ Hilversum
Bart de Graaffweg 2
1217 ZL Hilversum
www.npo.nl
kvk-nr 32043579

gaat. Zelf met een sterk verminderde commercialisering van Digitenne blijft DTT nog steeds een relevant distributieplatform gebleken.

In de markt voor bekabelde distributie is een duidelijke concentratie zichtbaar. Liberty Global neemt Ziggo over en vormt daarmee een machtsconcentratie op de kabelmarkt. Glasvezel aanleg is grotendeels in handen van KPN. KPN bezit 51% van Reggefiber en is bezig dit uit te breiden. Bovendien heeft KPN een steeds groter wordend marktaandeel van de diensten die op glasvezel worden aangeboden door de overnames als Concepts ICT, KickXL, Edutel, Lijbrandt etc. Daarnaast is KPN marktleider op het gebied van TV diensten over ADSL.

DTT heeft daarnaast eigenschappen die door een bekabelde infrastructuur niet kunnen worden ingevuld. DTT kan een universele verzorging bieden, het is overal en altijd met beperkte middelen te ontvangen.

2. *Welke mogelijkheden of kansen ziet u voor digitale ethertelevisie in Nederland vanaf 2017, en voorts vanaf het moment dat de 700 MHz band wordt losgeknipt?*
   a. *Bijvoorbeeld met betrekking tot type dienstverlening (traditioneel televisie en radio; innovatief; consument versus zakelijk) of voor het bereiken van bepaalde politieke, sociale of cultureel/economische doelstellingen.*

   Zoals hiervoor betoogd, DTT is noodzakelijk voor Nederland om consumenten voldoende keuze aan TV aanbieders te bieden. Door de machtsconcentraties die gaande zijn op de bekabelde infrastructuur dreigt er een gebrek aan keuzevrijheid voor de consument. Uit onderzoek is gebleken dat alhoewel niet lineaire televisie consumptie toeneemt, lineaire televisie vooralsnog de komende jaren de geprefereerde methode blijft waarop de consument naar televisie kijkt .
   De uitgangspunten voor Digitenne destijds,(beperkt maar significant aanbod van TV kanalen tegen een lagere prijs dan de kabelabonnementen, is waarschijnlijk vandaag nog steeds valide. Er blijft naar alle waarschijnlijkheid een groep consumenten dit waarderen boven een duurder en uitgebreider kabel, glasvezel of DSL aanbod. Zoals al gememoreerd is het van belang dat DTT wel een concurrerend aanbod blijft. Het aanbieden van HDTV services is daarbij een voorwaarde.

   Daarnaast is DTT voor de NPO een primaire distributiemethode. Slechts via DTT kan de NPO voldoen aan haar universele verzorgingsplicht, conform de mediawet. Iedereen moet overal in Nederland de NPO onbelemmerd kunnen ontvangen, gebruikmakend van slechts een ontvangstapparaat, zonder dat voor ontvangst betaald hoeft te worden. De distributie van de NPO mag dus niet afhankelijk zijn van commerciële verdienmodellen van een distributeur en de signalen mogen niet selectief gedistribueerd worden. Iedereen moet de inhoud tot zich kunnen nemen zonder enige beperking.

   Deze free-to-air eis geeft aan dat er geen sprake mag zijn van een abonnementen systeem, waarbij de mate van toegang afhankelijk is van een te betalen bedrag.

Momenteel is DTT de enige infrastructuur waarbij NPO haar programma's free-to-air kan aanbieden. Bij alle andere distributieplatforms is een of andere vorm van abonnement noodzakelijk en fungeren de beherende distributeurs als gatekeepers. Voor NPO als onafhankelijke omroep organisatie is zeggenschap over haar distributie essentieel. DTT is de enige distributievorm waarbij de NPO deze zeggenschap heeft en geen onderdeel vormt van de businesscase van een distributeur. De contente van de NP mag niet selectief De recentelijke discussie rond het doorgeven van HBBTV signalen van de NPO via de kabel infrastructuur is hiervan een pregnant voorbeeld.

De NPO heeft de taak om aan democratische, sociale en culturele behoeften van de Nederlandse samenleving te voldoen. Hij moet daarbij vrij toegankelijk zijn en zijn aanbod universeel verspreiden. DTT is voor de NPO dan ook essentieel in de uitvoering van deze mediawettelijke taak.

b. *Welke rol ziet u hierbij weggelegd voor respectievelijk de publieke omroep, de commerciële omroep en andere aanbieders?*
NPO is vanwege de mediawet verplicht haar programma's aan te bieden in de ether. Het is echter voor het succes van DTT als platform van belang dat niet alleen de NPO te vinden is via DTT maar ook andere (commerciële) omroepen. Wanneer er een volwaardig aanbod van TV programma's te vinden is via DTT kan het haar significante marktpositie behouden en zelfs verbeteren. Hiermee zal DTT haar markt stimulerende rol naast de door twee grote spelers gedomineerd markt voor kabel, glasvezel en ADSL, kunnen blijven vervullen. Een vitale DTT zorgt voor een betere zichtbaarheid en toegankelijkheid van zowel publieke als commerciële omroepen, meer concurrentie tussen distributeurs en meer keuze voor de consument.

3. *Vindt u, mede gelet op de onzekerheid over het moment van ingebruikname van de 700 MHz band voor mobiel breedband, dat de huidige DVB-T vergunningen*
   a. *moeten worden verlengd? Zo ja, waarom en voor hoe lang?*
   b. *opnieuw moeten worden verdeeld (geveild)? Zo ja, waarom en voor hoe lang? En op basis van DVB-T of DVB-T2)?*
   c. *of helemaal niet meer moeten worden uitgegeven? Wat zou er volgens u dan met dit spectrum moeten gebeuren?*

NPO is van mening dat er niet automatisch van verlenging moet worden uitgegaan. Verlenging suggereert een status quo, de huidige dienstverlening gaat op de zelfde voet door. De NPO is van mening dat DTT een mogelijkheid moet hebben om te innoveren. Zeker met het oog op het op termijn wegvallen van de 700MHz band

De NPO is voorstander van een nieuwe verdeling, bij voorkeur moet dit gebeuren door een vergelijkende toets. Uitgangspunt moet zijn dat er getoetst wordt op het continuering van dienstverlening, comfort voor de gebruikers, een geleidelijke overgang en zo min mogelijke disruptieve acties. Vanwege de economische haalbaarheid moet de termijn van de te verdelen vergunning lang genoeg zijn om een te bouwen infrastructuur rendabel te maken. Te denken valt daarbij aan 15 jaar

of meer.
De te gebruiken techniek moet niet worden voorgeschreven. Een vergunning dient de toepassing aan te geven in dit geval "omroepdistributie". Door de vergunning techniek onafhankelijk te maken, biedt dit de mogelijkheid om innovaties op het gebied van distributietechniek te volgen zoals de inzet van DVB-T2 of een opvolger. Het is zelfs goed denkbaar dat op middellange termijn (7-8 jaar), bijvoorbeeld in 5G, de mobiele breedbandtechnologie en DTT technologie zodanig convergeren dat één technische standaard zal zijn voor meerdere toepassingen.

Vanwege het vrijmaken van de 700MHz band is het niet meer mogelijk om 5 nationale lagen op basis van DVB-T te handhaven. Zoals al is gesteld in uw inleiding is hooguit mogelijk 3 nationale lagen op basis van DVB-T te realiseren. De huidige distributie van 5 lagen is waarschijnlijk wel mogelijk op basis van DVB-T2 vanwege het feit dat DVB-T2 grotere Single Frequency Netwerken mogelijk maakt en een efficiëntere video codec hanteert. De NPO wil dan ook zo snel mogelijk de overstap naar DVB-T2 maken om distributie in HD te kunnen realiseren en de gevolgen van het onttrekken van de 700MHz aan de omroepband te mitigeren.

De vergunning moet duidelijk zijn over de tijdelijke status van 700 MHz band. De NPO is voorstander om na de verdeling de 700MHz band te gebruiken voor een simulcast periode voor de NPO mutiplex. Gedurende de periode dat de 700MHz nog niet leeg gemaakt hoeft te zijn, kan zij gebruikt worden om de DVB-T dienstverlening voor de NPO te continueren. Binnen de nieuw te verdelen frequenties onder de 700MHz kan een nieuw efficiënter op DVB-T2 gebaseerd netwerk worden ingericht. Aangezien de NPO in de periode totdat de 700MHz feitelijk is onttrokken mogelijk geconfronteerd wordt met extra distributie kosten is het redelijk om (een deel van) de opbrengst van de verdeling van de 700MHz te gebruiken om die dubbele kosten te dekken.

De onttrekking van de 700MHz aan de omroepband dient gecoördineerd te gebeuren met onze buurlanden. Eigenmachtig optreden van een land gaat storing veroorzaken in de grensgebieden aangezien de beide systemen elkaar niet verdragen.

4. *Zou een eventuele (her)uitgifte dienen te geschieden op basis van*
   a. *de bestaande systematiek, dat wil zeggen: vergunningen op het niveau van de multiplex- en infrastructuurbeheerder, of*
   b. *de systematiek zoals die bij digitale radio wordt toegepast, dat wil zeggen: vergunningen op niveau van de individuele omroepaanbieders, met een plicht tot samenwerking. Licht uw keuze toe.*

De NPO is van mening dat de vergunningen moeten worden uitgegeven op basis van multiplex en en/of infrastructuurbeheerder. Dit biedt de multiplex eigenaar de mogelijkheid om een zelfstandige business case te maken. Wanneer er deel-vergunningen worden verdeeld aan de individuele omroepaanbieders, zoals bij het regionale kavel van DAB+ (ROOS-NLCO), bestaat er de mogelijkheid dat ondanks een verplichting tot samenwerking de gezamenlijke partijen er niet uitkomen. Ze hebben ieder een ander belang.

5. *Wat is of wordt volgens u de rol van convergente platforms in het leveren van omroepdiensten?*

Convergente platforms kunnen een goed mogelijkheid bieden om meerdere diensten met eenzelfde platform aan te bieden. Deze convergente platforms dienen dan wel alle aan te bieden diensten volwaardig te ondersteunen. Momenteel wordt er gekeken naar LTE-Broadcast als zo'n convergent platform voor het aanbieden van omroep distributie diensten. Op dit moment is LTE-Broadcast nog verre wan geschikt om als alternatief voor omroepdistributie te dienen. Het is niet verwonderlijk aangezien LTE-Broadcast is ontwikkeld vanuit de gedachte van het aanbieden van audio/video content aan gebruikers van mobiele telecom waarbij naast een audio/video broadcast/multicast downlink ook altijd een unicast uplink gebruikt wordt. Daarnaast is een mobiele gebruiker altijd gekoppeld aan zijn provider/sim kaart. Free-to-air distributie is niet in voorzien. Momenteel kan maar 60% van de capaciteit per LTE cell voor LTE-Broadcast gebuikt worden. LTE-Broadcast kan maar hele kleine SFN realiseren (enkele kilometers) waardoor alleen een low-power-low-tower oplossing mogelijk is. Om op deze manier vrijwel het gehele land van indoor omroep distributie te voorzien zijn meerdere duizenden opstelplaatsen nodig. Aangezien de meeste omroepen 24-7 uitzenden is het nog maar de vraag of LTE-Broadcast praktisch gezien gecombineerd kan worden met het LTE netwerk van de mobiele operators.

Een andere stap richting convergente platforms is het gebruik van het principe van tower-overlay. Dit is een methode ontwikkeld door de universiteit van Braunschweig dat gebruik maakt van een in de DVB-T2 standaard vastgelegde mogelijkheid om LTE-Broadcast audio en video streams te sturen naar mobiele ontvangers.

In samenwerking met verschillende belanghebbende wordt er wel gekeken naar een mogelijkheid om de LTE-Broadcast standaard zo aan te passen dat in de toekomst er wel een mogelijkheid is om een echte convergentie tussen te bewerkstellingen tussen omroep en mobiel breedband. Hiervoor is wel de medewerking van 3GPP vereist. Vooralsnog is een echte convergentie op basis van LTE-Broadcast in de nabije toekomst nog geen reële optie.

Een alternatief zou zijn om echte convergentie in te brengen in de definitie van de nieuwe 5G standaard.

Vaak wordt ook het internet gezien als een convergent platform echter voor grootschalige omroepdistributie is het (nog) niet geschikt. Het biedt geen universele verzorging. Niet iedereen in Nederland heeft een internetconnectie. Internet biedt geen free-to-air mogelijkheid. Iedereen moet op een of andere wijze betalen voor toegang. Vooralsnog bieden ISP geen multicast tot bij de eindgebruiker. Hierdoor ontstaan capaciteitsproblemen bij de bron van het signaal, aangezien voor iedere gebruiker een individuele verbinding moet worden opgezet. Het gevolg hiervan is dat de grootschalige distributie maar niet schaalbaar is.

6. *Wat zijn volgens u de consequenties voor andere, secundaire gebruikers van de UHF-band, zoals de PMSE-sector, indien van de UHF-band het gedeelte 470 – 694 beschikbaar blijft voor DTT op basis van DVB-T respectievelijk DVB-T2. Kunt u dat onderbouwen?*

Door het wegvallen van de 700MHz band is de ruimte voor secundaire gebruikers

nederlandse
publieke
omroep

Datum
28 juli 2014

Ons kenmerk
DDU-07-19120

significant kleiner geworden. In de 700MHz is vanwege incompatibiliteit van de secundaire systemen met de primaire systemen geen ruimte meer. De PMSE sector is van wezenlijk belang voor de productie van programma's. Moderne producties zijn vrijwel ondenkbaar zonder het gebruik van draadloze microfoons, camera's en regiesystemen. Het is de verwachting dat de vraag naar spectrum voor PMSE allen maar groeit aangezien het aantal gebruikers nog steeds groeiende is en de producties steeds complexer worden.

Zelfs zonder de onttrekking van de 700MHz was er in bepaalde situaties al een gebrek aan spectrum voor PMSE. Na de onttrekking van de 700MHz band wordt dat probleem alleen maar groter. Om de PMSE sector te laten voortbestaan zal er efficiënter met de nog beschikbare ruimte moeten worden omgegaan en zal er additionele ruimte moeten worden gevonden.
Om de nog bestaande ruimte in de UHF band efficiënter te kunnen gebruiken zullen nieuwe werkmethoden en technologie moeten worden ontwikkeld. Hierbij valt te denken aan het gebruik van actuele en locatie bewuste zender- en devicedatabases, spectrum sensing en het gebruik van geavanceerde cognitieve radio technieken.
Het vinden van alternatief spectrum buiten de UHF band zal erg lastig zijn. In het bijzonder voor professionele toepassing dat een hoge mate van betrouwbaarheid en bescherming tegen interferentie vraagt.

7. *Zijn er nog andere punten die u in dit kader naar voren wilt brengen?*

De UHF band is de enige band die wereldwijd geharmoniseerd is voor DTT en PMSE en die verdere ontwikkeling en innovatie kan stimuleren. Het is van wezenlijk belang dat voldoende spectrum beschikbaar blijft voor DTT en PMSE om op de lange duur DTT te kunnen laten voortbestaan.

Uiteraard zijn wij bereid om deze reactie verder toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Gerjo Bruntink
Sr. Beleidsadviseur R&D
Directie Distributie & Uitzending